Цана асобнага нумару 15 гр.

Przesyłka opłacona ryczałtem.

№ 36 (87). Вільня, Субота 23 Красавіка 1927 г. Год III

СЯЛЯНСКАЯ НІВА

Няхай жыве Беларускі Народ!

Адрэс Рэдакцыі і Адміністрацыі:
ВІЛЬНЯ, ЗАВАЛЬНАЯ 6. (Wilno, Zawalna 6.).
Рэдакцыя адчынена штодня ад 9 да 3 гадзіны апрача сьвята.
Рэдактар прыймае ад 12 да 2 гадз.

Зямля Сялянству бяз выкупу!

Падпіска:
на адзін месяц — 1 зал., на 3 месяцы — 2 зал., на 6 месяцау 4 зал., на год — 8 зал.
Для заграніцы удвая даражэй.
Аплата надрукаванага залежыць ад рэдакцыі

ВЫХОДЗЕ Ў СЕРАДУ І СУБОТУ.

ОРГАН БЕЛАРУСКАГА СЯЛЯНСКАГА САЮЗУ.

Віншуем нашых праваслаўных падпішчыкаў, чытачоў і усё праваслаўнае беларускае грамадзянства з ВЯЛІКОДНЫМІ СЬВЯТАМІ!

НА ВЯЛІКДЗЕНЬ.

У той час, калі гэтыя словы дойдуць да таго, для каго яны назначаны, г. зн. да сялянскае хаты, дык адна частка Беларусаў будзе ўжо праводзіць, а другая, толькі распачне сьвяткаваць вялікае рэлігійнае сьвята—Вялікдзень.

Згодна адвечных хрысьціянскіх традыцыяў, гэта сьвята называюць васёлым і праўда, як-жа не радавацца і не вясяліцца?

Той, хто прышоў на зямлю, каб навучыць людзей жыць па праўдзе—працярпеў за справядлівасьць свайго навучаньня жорсткія мукі, памёр і, на вялікую радасьць сваіх пасьледавальнікаў, уваскрос! Дый нанават і сама прырода, ня толькі людзі, радуецца у гэты час, бо пад дзействам вясьнявога сонейка ўсё ажывае і пачынае імкнуцца да новага жыцьця!...

Калі-ж мы пяройдзем ад гэтых радасьцяў да беларускае сялянскае хаты, дык і там прыкмецім ажыўленьне: запанаваўшая вясна збудзіла Беларуса - селяніна, але не да радасьці, а на гаротную і цяжкую працу на сваім вузенькім шнурочку зямелькі, а з гэтым красуня вясна збудзіла ў душы селяніна трывогу і безпрасьветную думку. Дый як-жа не трывожыцца, калі цёмныя хмары бяды і гора павісьлі над хатаю?!

Галоўнай, горкаю бядою сялянскага жыцьця ў яго вясьнявой працы, ёсьць рознага роду нястачы і тое бязвыхаднае палажэньне, якое не дае аніякае магчымасьці папоўніць хоць частку гэтых нястачаў. Які ён ні ёсьць шнурочак зямелькі, але-ж ня кожны можа яго ўправіць, бо на гэта трэба мець ратайскія прылады, або грошы, але-ж вялікшая пераважная большасьць нашага сялянства нічога гэтага ня мае. Дык вось, гэта адна прычына вялікшае часткі сялянскага гора. А ёсьць і гэтак, што маючы сякія-такія прылады, але-ж няма насеньня і спосабу здабыць яго асабліва ў гэтым годзе, а тут падходзяць першыя раты падатку. Пад дзействам гэтых гаротных чыннікаў, сьвяткуе наш селянін найвялікшае рэлігійнае сьвята!...

Маючы гэтакую бяду, ці-ж можна спаткаць яго радасна і васёла? Не, у гэтакіх абставінах сьвятачны перарыў працы прыносіць многа думак і яшчэ болей мучыць і бяз гэтага ўжо змучанае сэрца.

Чаму-ж гэта гэтак выходзіць, што селянін акрамя цяжасьці і гаротнасьці ў сваей працы не находзіць радасьці? А таму, што дужыя гэтага сьвету—буржуазныя, капіталістычныя і абшарніцкія клясы, стварылі гэтакія абставіны, што бедны працаўнік ратай сваею мазольнаю працаю корміць усіх, а сам, дык ня відзіць прасьветку і ня мае здаваленьня.

Каб змацаваць праўдзівасьць нашых вывадаў перанясемся на момант—на старонкі газэты „Głosu Prawdy“. „Дык вось з аднаго боку, піша „Głos Prawdy“, багатая група, змanапалізаваўшая для сябе ўсяго Бога, імянем Яго праклінае, пляміць і ўціскае другую групу:—малюткіх і ціхіх бедакоў у лахманах, якія з потам на твары дабываюць міску стравы. Але-ж сам Бог прыслаў на зямлю Сына свайго, каб Ён узяў на сябе абарону пакрыўджаных ад крыўдзіцеляў, каб бяручы пакрыўджаных над сваю апеку даўся за іх крыўдзіцелям на мукі, на крыж. Бог сам прышоў каб паменшыць раскелзаннасьць дэмагогіі і чыніць справядлівасьць паміж людзьмі“.

„І сёньня, пасьля 19 з лішнім вякоў ад таго часу, тут на нашай зямлі асьвечанай мучаніцтвам, маем дзьве проціlежныя групы:—адну, якая (паўтараецца) змапалізаваўшы для сябе ўсяго Бога і ўсю Бацькаўшчыну рвецца да таго, каб налажыўшы ярмо і патапіць тых, якія ў ахвярнай службе Бацькаўшчыне не ганяліся за асабістым дабрабытам, якія і далей з потам на твары змагаюцца за кавалак хлеба і за куток захаваньня ад ветру“.

„Цень Хрыста становіцца паміж гэтым варожымі сабе лагерамі з заклікам да першых: апамятайцеся, да другіх: ня трацьце веры ў перамогу добрых пачуцьцяў, трыумф Праўды і Справядлівасьці, не паддавайся шаптаньням роспачы, якая пхае на гнеў проці ўласнай матцы—нашай Бацькаўшчыны“.

Дык вось ня гледзячы на ўсе цяжары і гаротнасьці нашага пакутнага жыцьця, моцна прымем да сэрца гэтыя словы і ў дні Вялікодных Сьвятаў сьвядомасьцю сваей справядлівасьці падмацуйма свае сілы для далейшай працы і далейшага змаганьня за направу сацыяльных і нацыянальных крыўдаў. веручы, што пастрадаўшы і ўваскросшы Хрыстос—найвялікшая справядлівасьць—з намі і за нас.

Ст. Сьв.

Аб залатым руне.

„Głos Prawdy“ № 95 г. г. надрукаваў карэспандэнцыю, як відаць палкоўніка Януша Гансяроўскага.

Пан палкоўнік Гансяроўскі пабываў у Афрыцы, у м. Сідзі-Бэль-Аббэс, якое знаходзіцца на поўдзень ад Арану 70 кілём. і 400 кілём. на захад ад Алжыру.

Будучы ў Сідзі-бэль-Аббэсу п. Гансяроўскага адведаў першы полк г. з. Чужаземнае Легіі ў Афрыцы, якую арганізуе і ўтрымлівае Францыя для абароны сваіх калёніяў, а таксама для парадку і спакою, каб вызысківаць чорных афрыканцаў.

У гэтай Легіі п. Гансяроўскі нашоў да 500 польскіх грамадзян, а як яны туды папалі, дык аб гэтым няхай гаворыць сам Ян Татар, сын каваля з Тарнова (каля Кракова).

„Служыў я ахвотнікам,—кажа гэны Татар—у часе вайны з бальшавікамі. Па дэмабілізацыі выехаў у Францыю на работу, не нашоўшы працы, уступіў у Легію. Першыя месяцы і вайна ў Мароку былі цяжкія, цяпер ужо добра, але хочацца вярнуцца ў Польшчу. Цяжка выжыць у тутэйшым клімаце, мучаць чужыя абставіны, цягне да сваіх“.

„Цяпер хачу вярнуцца але-ж трэба адслужыць свае гады. Ці ў Польшчы ведаюць, што ў Легіі ёсьць некалькі сот Палякаў“.

„Служба мне ўжо хутка кончыцца. Паслаў свае паперы да кансуляту, але баюся, ці дазволяць мне вярнуцца ў Польшчу, бо некалькім калегам старосты аппісалі, што цераз уступленьне ў Легію—страцілі польскае грамадзянства“.

Ці-ж трэба яшчэ што дадаваць да гэтага, каб намаляваць большую трагэдыю, тых няшчасных, якія выехалі ў Францыю на заработкі?...

Гэтакія самыя францускія Легіі ёсьць ня толькі ў Афрыцы, але-ж і ўва ўсіх францускіх калёніях, як Сырыі, у Тонкіне, а цяпер, дык аддзелы Легіі пасылаюцца і ў Шанхай.

Ясна, што за гэтыя мучэньні польскіх грамадзян цалком адказвае ўрад. А дзеля чаго?—А дзеля таго што ўрад павінен быў у той час, калі зьявілася патрэба ў польскіх работніках у Францыі, дэтальна разглядзець усе магчымасьці гэтае справы і справу ўпарадкаваць гэтак, каб не магло быць гэтакіх многалікіх прыкрасьцяў з грамадзянамі яговай дзяржавы. Павінен быў-бы даручыць апеку над работнікамі-эмігрантамі сваім кансулам; якія павінна-бы даць дапамогу вярнуцца дамоў, а гэтым самым ўратаваць ад таго бадзяньня, якое сёньня мы бачым. Урад не павінен дапусьціць да таго, каб яго грамадзян іншая дзяржава выкарыстоўвала ў мэтах захопнасьці.

Як відзім, дык урад ня выканаў сваіх абавязкаў адносна сваіх грамадзян!... А калі гэтак, дык пяройдзем да тых дапушчэньняў, якія высьняць нам прычыны праступнасьці ўраду ў гэтым.

Бязумоўна і безсумліўна тое, што тут першую іскрынку іграе сацыяльнае пытаньне. Урад, які складаўся выключна з прадстаўнікоў абшарніцка-капіталістычных клясаў бачыў ў польскай дзяржаве перанаселеннасьць, а цераз гэта безрабоцьце і забурэньні сярод свайго гра-

мадзянства. Не гледзячы на тое, што зло можна направіць хатнім спосабам, урад не рабіў гэта, а ўсімі мерамі імкнуўся да таго, каб сплавіць частку сваіх грамагзян, якія па яго думцы зьяўляліся лішнімі, за межы дзяржавы. Дзеля гэтага, гэтак ахвотна дазваляў усякую эміграцыю. Гэта было да „маёвае санацыі“, ці зьмянілася што ад леташняга мая — адказаць сумляваюся, дык няхай гэтае пытаньне астаецца тым часам адкрытым.

Вышэй паданае пішу я дзеля таго, што ў лічбе тых, якія выехалі ў Францыю на „заработкі“ ёсьць і Беларусы, а дзеля гэтага нас Беларусаў гэтае пытаньне бязумоўна цікавіць. Гэта—адно, а другое тое, што сярод нашага грамадзянства, асабліва моладзі, пануе моцнае імкненьне да эміграцыі.

Дык вось далейшым працягам гэтага артыкулу будзе разгляд эміграцыйнага пытаньня з некаторымі засьцярогамі.

Перадусім, як бы-бы яно дрэнна ня было дома, на чужыне лепш ня будзе. Праўдзівасьць гэтага сьцьвярджаюць тысячы, мільёны яскравых фактаў. Возьмем на першы прыклад эміграцыю да Амэрыканскіх Злучаных Штатаў. На што ўжо выгадная эміграцыя, аднак жа мала ёсьць гэтакіх шчасьліўцаў, якія запраўды ўжыліся там па хатняму. Шмат хто вяртаецца ў спраўным стане, (аднак-жа вяртаецца), каб цягнуць далей на Бацькаўшчыне гаротную бяду. Вось прыклад, які патрабуе шырэйшага выясьненьня!

Чаму-ж гэта гэтак здараецца? — А таму што, — як казаў той Татар, — цяжка выжыць у тутэйшым клімаце, мучаць чужыя абставіны“, а дзеля гэтага цягне да сваіх. А дзеля гэтага самага нават тагды, калі чалавек задаволены матэрыяльна, у цяжкім чужым клімаце і атмасфэры ня можа выжыць і вяртаецца дамоў!

Я памятаю як перад вайною, многа моладзі выяжджала на заработкі ў Расею. Бывала прыяжджаюць дамоў франтамі, аднак-жа прыяжджалі!... Ніхто з іх не астаўся на заўсёды ў Расеі — цяпер дома нароўні з усімі гаруюць на сваім родным загоне, або служаць у маёнтках. Праўда, ёсьць і гэтакія, якія і да гэтых часоў жывуць у Расеі, але як відаць з перапіскі, дык імкнуцца дамоў і астаецца 1000% гэтакіх, якія праўды прыстроіліся, зжыліся і задаволеныя сваім палажэньнем. Але-ж ці ня здарыцца гэтак, што і іх які-небудзь новы лёс не пакіруе да роднага гнязда?!...

Аканчальнымі вывадамі з усяго гэтага артыкулу будзе засьцярога: што ня гледзячы на цяжкія ўмовы жыцьця на Бацкаўшчыне, нельга кідацца на абы якую эміграцыю, бо гэтым сумым можна пашкодзіць сабе і многа цераз гэта працярпець. Лепш імкнуцца ўсімі спосабамі да направы жыцьця на Бацькаўшчыне.

Але ці ёсьць магчымасьці направы і якія? На першае адкажу—ёсьць, а на другое папрашу зіркнуць на тыя лёзунгі, якія красуюцца на падзагалоўку нашае газэты.

На заканчэньне скажу некалькі словаў і аб сучаснай эміграцыі. Калі браць агулам, дык сучаснае палажэньне сьвету гэтакае, што эміграваць беднаму чалавеку, каб здабыць „залатое руно“ няма куды.

Амэрыканскія Штаты і Расея не прыймаюць эмігрантаў, дзеля таго, што работнікаў ня трэба. Францыя ўжо ведама, якія пэрспэктывы паказала на яве, а іначай, калі браць Канаду і Паўднёвую Амэрыку, дык трэба быць багатым, каб загаспадаравацца там, бо там заработкаў няма, а ёсьць толькі калёнізацыйныя магчымасьці на свой кошт.

Скарга.

Сьпявайце свае песьні!

Як Вы думаеце, ці ёсьць на сьвеце, такая старонка, такі куточак, дзе-бы людзі не сьпявалі сваіх песень? Мусіць быць такой старонкі, такога куточка, на земнай кулі ня было і ня будзе, бо песьня, як адбітак душы чалавека, можа істнаваць толькі там, дзе жыве чалавек. Там дзе няма чалавека, няма і песьні. Песьні, як кажа наш пясьняр Я. Купала, гэта Божа дар, шанаваць іх трэба. А бяз песьні-ж народ — што ён варт быць можа? Вось гэта песьня, Божы дар, у жыцьці людзей займае самае пачэснае месца. З песьняй на вуснах людзі моляцца Богу, песьняй весяліць сябе, песьняй-жа разганяюць людзі свой сум, нуду, сваё гора-бяду. Як па твары пазнаюць чалавека, так па песьні, асабліва народнай, пазнаюцца цэлыя нацыі, яе характар, душа.

Песьня — гэта быццам нейкая вялікая сіла — вельмі памагала і памагае, будзіць народ ад сьпячкі, узахвочывае яго да працы, падымае з цемры, кліча на абарону сваей Бацькаўшчыны і інш. Вось чаму ў народаў з шырока развітай асьветай, песьня даўным-даўно адваявала сабе пачэснае месца, яе справедліва шануюць, як вялікі ўсенародны скарб, бо яна для душы кожнага чалавека, ці беднага, ці багатага—ўсё роўна патрэбна, як вада і хлеб для здароўя цела.

Маем і мы, Беларусы, сваю родную беларускую песьню. Маем, але к нашаму сораму, шкада, што мы яе забываем. Мы чураемся сваей песьні, нібы-то затое, што яна „мужычая“ і ў той-жа самы час сьпяваем, папраўдзе, брыдкія расейскія, ці польскія частушкі, сьпяваем песьню прынесеную нам з польскай казармы, сьпяваем чужую, халодную песьню, часта зусім не зразумелую для нас, але затое галосную, перасыпаную розным каханьнем, ды салаўямі. Гэта сумнае зьявішча ў нашым жыцьці, мы павінны папоўніць, загладзіць, сьпевам сваей роднай, беларускай песьні. Пара нам ужо зразумець, што наша песьня, гэта ёсьць спадчына вякоў, сьвятая спадчына нашых бацькоў, дзядоў, яны сьпявалі яе і перадалі нам каб і мы сьпявалі яе і ў сваю чаргу перадалі-б сваім дзецям. Трымацца сваей песьні мы павінны дзеля таго, каб не замярці нам у сваім духовым разьвіцьці, каб вальнейшым часам павесяліцца, аддыхнуць душою і целам, а такога адпачынку моможа даць нам толькі родная песьня.

Трымацца сваей песьні, мы павінны дзеля таго, што яна наша родная, радзілася ў нашай чорнай мужыцкай хаце і разам з малаком маткі перадалася нам.

Толькі свая родная песьня, можа прыдаць сілы і энэргіі да працы ў сучасны жудасны момант для беларускага адраджэнскага руху.

Трэба раз на заўсёды разьвітацца з паглядам на нашу песьню, як нейкую „мужычую“, „дзяцінную“, наша песьня мае толькі характэрных асаблівасьцяў, што ей цікавіцца ўвесь сьвет, доказам чаго можа служыць нядаўная выстаўка ў Маскве, дзе наша песьня заваявала шмат сымпатыяў. Дык няхай-жа наша песьня ня гіне, не ўціхае, а голасна і вясёла вырвіцца з грудзей кожнага Беларуса, з грудзей сялянскай моладзі і магутным рэхам адгукнецца па лясох, палёх, нівах. Няхай наша родная песьня ўскалыхне, прабудзе кожнага Беларуса да працы, да асьветы, да сьвядомага жыцьця і разам з тым расьце і крапчэе на карысьць усяго Беларускага народу, на карысьць нашай Бацькаўшчыны—Беларусі!

К. Матусэвіч.

Сяляне і работнікі!

прысылайце ахвяры на палітычных вязьняў!

Вельмі шмат асоб ужо прайшло праз вастрогі, яшчэ больш дагэтуль сядзіць у вастрогах і невядома як шмат асоб можа яшчэ трафіць у вастрог за свае палітычныя і нацыянальныя ідэі.

Усе тыя, што цяпер на волі павінны помніць аб вязьнях, нашых братах або суседзях і памагаць ім матэр'яльна. „Сялянская Ніва“, пачынаючы ад гэтага дня, адкрывае прыймо ахвяр на палітычных вязьняў.

Усе прысланыя ахвяры будуць перадавацца палітычным вязьням, а справаздача будзе друкавацца ў газэце. Дык кожны, каму дарага адраджэньне Беларускага Народу, каму дарагі змагары за беларускую нацыянальную ідэю, каму дарагі палітычныя вязьні Беларусы, сьпяшайцеся прыслаць у рэдакцыю хоць маленечкую ахвяру.

За Вашыя прысланыя грашы будуць вам удзячны палітычныя вязьні.

Грошы можна прысылаць на адрэс:
Wilno, Zawalna 6 m. 5. Рэдакцыя „Сялянскае Нівы“.

З жыцьця пад Польшчай.

Дамаганьні паштавікоў.

Паштовыя служачыя дамагаюцца падвышкі пэнсыі. На сабраньні прынята адпаведная рэзалюцыя, з пагрозамі забастоўкі, калі іх дамаганьне ня будзе ўважана.

Арышты ў справе Сабінскага.

Сьледам за арыштаваньнем Атаманчыка, які вінавацiцца ў забойстве львоўскага куратара Сабінскага, арыштавана нешта болей як 10 чалавек украінскае інтэлігэнцыі і вучнёўскае моладзі.

Золата на Палесьсі.

На балацістых берагох рэчкі Лані на Палесьсі знойдзена золата. Ідуць далейшыя досьледы праўдзівасьці гэтага.

Аб кім турбуюцца?

„Głos Prawdy“ прыводзячы розныя прыклады дамагаецца падвышкі пэнсыі паліцыі ў мэтах палепшаньня быту паліцыянтам.

Невядома толькі чый горшы быт: ці паліцыянта ці селяніна? Пэўна што апошняга, дык чаму-ж гэта турбуюцца аб палепшаньні быту паліцыянта, а не селяніна?

У Лодзі.

У Лодзі нехта забіў старшыню мястовае рады Цынарскага.

Вядзецца сьледзтва ў гэтай справе і энэргічна шукаюць забойцу, але безрэзультатна.

Для ўдавы па забітым Цынарскім вызначана аднаразовая запамога 5 тысяч злотых і па 1000 зл. месячна пэнсіі на ўсё жыцьцё.

Арышты ў сувязі з забойствам Цынарскага.

У Лодзі арыштаваны А. Валашчык і К. Рудзеўскі, якія западозраны ў забойстве старшыні мястовай рады М. Цынарскага.

Схапіць забойцаў, пішуць газэты, памагло вызначэньне ўладамі вялікае нагароды таму, хто выкрые забойцаў.

Арыштаваныя, здаецца, стануць перад даразным (надзвычайным) судом.

„Найблагаславеннейшы“.

Мітрапаліт праваслаўнае царквы ў Польшчы Дзяніс будучы гэтымя днямі ў Канстантынопалі атрымаў ад патрыарха тытул „Найблагаславеннейшы“.

Гэта гэтак сталася тэорэтычна, паглядзімо ці запраўды мітр. Дзяніс будзе „Найлагаславеннейшы“.

Народны польскі касьцёл.

Некалькі гадоў таму назад паўстаў у Польшчы народны касьцёл. Сутнасьць яго ў тым, што пры захаваньню каталіцкіх дагматаў і абрадаў, народны касьцёл пры набажэнствах карыстаецца польскаю, а не лацінскаю мовою і не падпарадкаваны рымскаму папе.

Ідэя гэтага касьцёлу пашыраецца, колькасьць прыхільнікаў павялічваецца.

18 г. красавіка ў Жырардове ў прысутнасьці чысленае масы работнікаў ксёндз народнага касьцёлу Пекацінскі адправіў набажэнства і як падае „Dziennik Wileński“ ў прамове адзначыў, што народны касьцёл, гэта работніцка-сялянскі касьцёл, процівага буржуазным клясам, прадстаўнікамі якіх Хрыстос быў замучаны.

Галоўныя дзейнікі грамадзкіх зьявішчаў.

У нядзелю, 10 г. красавіка, гр. А. Стэповіч прачытаў лекцыю на вышэй паданую тэму.

Як вынікае з самога назову, увесь зьмест лекцыі адносіўся выключна да сацыялёгіі, як навукі аб грамадзкіх зьявішчах.

Мэтай лектара, як ён сам зазначыў, было —азнаёміць прысутных з падставовым пытаньнем сацыялёгіі, а іменна: што зьяўляецца галоўным дзейнікам разьвіцьця ў жыцьці грамадзкім.

Шукаючы адказу на гэтае пытаньне, лектар зазнаёміў аудыторыю з навучнымі паглядамі Конта, Спэнсэра, Дарвіна і Маркса.

Паводле Конта, які амаль што першы заняўся выясьненьнем галоўных дзейнікаў ці прычынаў грамадзкіх зьявішчаў, зьяўляецца выключна чалавечы розум.

Паводле Спэнсэра грамада зьяўляецца суцэльным арганізмам падобным да арганізму жывых істотаў і падлягае законам прыроды. Асобная адзінка, гэта складовая клетка, частка грамадзкага арганізму. Дзеля гэтага толькі біалёгія можа разглядаць грамадзкае жыцьцё, вось па яго паглядах, галоўнымі дзейнікамі грамадзкіх зьявішчаў ёсьць: унутраныя пабуджэньні чалавечага арганізму і страсьці.

Падобнай тэорыі трымаецца і Дарвін, дапаўняючы Спэнсэра паглядамі, што жыцьцё грамадзянства абмежавана ўплывамі выключна натуральнага падбору і перадачай на пакаленьне набытых свойстваў. Адзін з сацыялёгаў Аммон робіць з гэтага вывады: дзеля таго, што ў барацьбе за істнаваньне перамагаюць толькі сільныя, дык змаганьне ёсьць творчым дзейнікам, які трэба падтрымліваць. Бедных людзей, як слабых і нікуды ня прыгодных, кажа Аммон, трэба абмежываць у правох і вясьці іх гэтакім чынам да поўнай пагібелі.

Трэцім дзейнікам грамадзкіх зьявішчаў, пасьля чалавечага розуму па Конту і арганічнай тэорыі па Спэнсэру, ёсьць эканамічныя ўмовы і абставіны чалавечага жыцьця, асабліва форма вытворства. Гэты дзейнік або прычыну грамадзкіх зьявішчаў адкрыў Маркс, якую ён лічыў выключным дзейнікам.

І праўда, што эканамічны дзейнік, кажа лектар, зьяўляецца найважнейшым дзейнікам грамадзкіх зьявішчаў, але-ж не выключным.

Згодна вывадаў гр. Стэповіча, усе тры гэтыя дзейнікі ёсьць галоўнымі кіраўнікамі чалавечага жыцьця.

Мэтода.

Што дзеецца ў сьвеце?

Кітайскія падзеі.

У Кітаі вялі барацьбу паміж сабою дзьве групы. Адна з іх гэта прадстаўнікі буржуазіі, галоўным кіраўнікам гэтае групы ёсьць маршалак Чанг-Тсо-Лін. Улада гэтае групы пашыралася на Манчжурыю і Пэкін, усяго на 1/3 частку Кітаю.

2/3 часткі Кітаю займала другая група, галоўным кіраўніком гэтае групы быў да гэтых часоў ген. Чанг-Кай-Шэк. Сядзіба яго ўраду была ў Кантоне, ад гэтага і называюць гэты ўрад—кантонскім, паўднёвым, дзеля таго, што яго ўлада пашыралася на паўднёвую частку Кітаю, проці паўночнае часткі Кітаю, якая знаходзіцца пад уладаю Чанг-Тсо-Ліна.

Гэтыя дзьве групы выяўляючы дзьве палітычныя думкі Кітаю ваююць паміж сабою.

Як ужо вышэй зазначана першая група буржуазная. Другую тварылі дзьве радыкальныя кітайскія партыі: куомінтанг і камуністы.

Гэтая група мела пасьпех у барацьбе з паўночным Кітаем і ўжо здавалася кітайскай буржуазіі прыходзіў канец, але здарылася ізноў нешта такое, што ўнясло новую замешку ў гэтую справу, а гэтакім чынам прадоўжыла крыху жыцьцё кітайскае буржуазіі і панаваньне над кітаем чужаземных капіталістых.

Справа ў тым, што паміж куомінтангам і камуністымі паўсталі спрэчкі, якія давялі да расколу, так што цяпер камуністы аддзяліліся разам з левым крылом куомінтангу і ў Ханькоў (куды перанясьлі сядзібу ўраду з Кантону) стварылі новы ўрад, які рэпрэзэнтуе на далей кантонскую думку, а гэн. Чанг-Кай-Шэк з правым крылом куомінтангу маючы сваю рэзыдэнцыю ў Нанкіне ўзяўся праводзіць рэпрэсіі проці камуністых. Гэтакім чынам армія Чанг-Кай-Шэка апынулася паміж двума варожымі лагерамі. Пакуль Чанг-Кай-Шэк вёў расправу з камуністымі—Чанг-Тто-Лін на'т перайшоў у наступленьне і прагнаў армію Чанг-Кай-Шэка, але-ж цяпер ізноў пашло па даўнейшаму. Армія Чанг-Кай-Шэка ідзе на Пэкін.

Ёсьць чуткі, быццам паміж Чанг-Кай-Шэкам і Чанг-Тсо-Лінам ідуць перагаворы аб згодзе, каб агульнымі сіламі змагацца з камуністымі.

Паміж камуністымі і Чанг-Кай-Шэкам, калі апошні ў Шанхаі разганяў прафэсыянальныя саюзы, паўстала бойка ў часе якое забіта 100 і ранена 250 чалавек.

Работнікі трымаючыся камуністых абвесьцілі забастоўку. Бастуе 100.000 работнікаў.

У Шанхаі паўстаў фашыстаўскі вайсковы аддзел падтрыманы Чанг-Кай-Шэкам.

У сувязі з гэтымі пэратурбацыямі ў Кітаі камечаецца новая сытуацыя. Як відаць, дык Чанг-Кай-Шэк і Чанг-Тсо-Лін пагодзяцца, але-ж барацьба будзе прадаўжацца, бо радыкальныя кітайскія партыі: камуністы і куомінтанг лявіца, маючы вялікі ўплыў і падтрыманьне кітайскіх народных масаў будуць далей вясьці барацьбу проці буржуазных арміяў.

Чым кончыцца аружная хатняя барацьба ў Кітаі—ня ведама. Здаецца, што радыкальныя групы пераможуць, а тагды буржуазіі і чужаземным капіталістым маючым інтарэсы ў Кітаі —фіаска.

Калі здарыцца гэтакі паварот падзеяў, дык Савецкі Саюз умацуецца. Гэта бачаць іншыя дзяржавы і дапамагаюць антыбальшавіцкім групам, але-ж адкрыта выстпіць і здушыць кітайскі вызвольны рух ня маюць адвагі, бо ня маюць згоды паміж сабою. Японія хацела-б мець свае асабістыя ўплывы на Кітай, а Англія свае і гэтак... здаецца выйграе бальшавіцкі фронт.

Стыхійныя выпадкі.

У Бэнгаліі вялікай моцы віхор зьнішчыў некалькі вёсак, а ў Тэксасе (Амэрыка) збурыў места Рок-Спрынгс. Пры гэтым 150 чалавек пагібла.

У Банарэсе (Індыя) ў часе ўрачыстага сьвяткаваньня ўтапілася ў Гангу (рака Індыі) 21 жанчына і 15 мужчын.

У Індыі ёсьць гэтакі звычай, што, калі выкупаешся ў Гангу (сьвятая рака), дык атрымаеш адпушчэньне грахоў і восьу часе купаньня 36 чалавек адправілася ў царства Нірваны (буддыйскі рай).

Літва.

Літоўскі прэзыдэнт Сьметона выпусьціў да літоўскага народу адозву, у якой зазначае прычыны і мэты разгону Сойму і стварэньня дыктатуры.

Як відаць, дык усё гэта паўстала ад страху перад магчымасьцю захопу ўлады лявіцаю (цяпер пануе ў Літве правіца).

Калі адбудуцца выбары ў Сойм—яшчэ ня ведама.

Перадусім урад зьменіць выбарны закон і канстытуцыю.

* * *

Ты адна тут, дзяўчынка, ў задумі
Сочыш сэрца прысьпешаны стук,
Блёды тварык твой ўкатаны ў сумі
І на вочках сьлед горасных мук.

Зьнік румянец малінны ўжо з шчочкаў,
Губкі сталі, як сьвежанькі сьнег,
Знаць мучэньні бяззоньненькіх ночкаў
Ў безнадзейным чаканьню пацех.

Нейка страшна й таёмна прычына
Абхапіла цябе сумам хваль:
Жаль цябе мне, чароўна дзяўчына,
Жаль цябе мне, дзяўчыначка, жаль.

Скольки сяньня ўздыханьняў і болі
Шлеш, дзяўчынка, каханаму ў даль,
Не кахай лепш ты болей ніколі,
Бо цябе мне, чароўненька, жаль.

* * *

Ты песьню маю пакахала дзяўчынка,
Дзе ўчула каханьня чарукчы сьпеў;
Цалункам яе ты пясьціла-б, малінка,
Калі-б я цяпер на цябе не глядзеў.

Дзяўчынка, ня песенька вінна за гэта;
Ня можна цалункамі песьню караць,
Карай ты лепш імі мяне верша-клета,
Я кару гатовы маўкліва прыняць.

Затуляцца вочы дачыста ў павекі,
Ня будзе вязаць цябе, люба, мой зрок,
Аддамся за песьню табе я на зьдзекі,
Цалункамі зьдзекуйся, міла, хоць рок.

Фр. Грышкевіч.

Закладайце прыватныя беларускія школы.

Паводле існуючых законаў Беларусы маюць права мець ня толькі прыватныя беларускія школы, але і дзяржаўныя. Аднак гэтае права на ўрадовыя беларускія школы дагэтуль не праведзена ў жыцьцё. Не адказваючыся зусім ад урадавых школ і вядучы далей сыстэматычнае складаньне дэкляарацыяў нам трэба у меру магчымасьці, старацца закладаць хоць прыватныя беларускія школы.

Каб памагчы сялянам закладаць прыватныя беларускія школы, Беларускі Інстытут Гаспадаркі і Культуры бярэ на сябе ўсе клопаты ў справе атрымліваньня ад уладаў дазволу.

У сувязі з гэтым, зварачваемся да сялян з клічам: закладайце свае прыватныя беларускія школы! Сяляне, якія хочуць залажыць прыватную школу павінны напісаць у Інстытут (Вільня, Завальная 6—5) заяву і падаць даныя:

1) У чым доме мае быць школа? Падаць разьмеры дому (даўжыня, шырыня і вышыня), сколькі вакон і дзьвярэй і далучыць плян дому (можна плян нарысаваць самім).

2) Пасьведчаньне ад павятовага доктара, пасьведчанае старостам, што кватэра пад школу адказвае гігіенічным варункам.

3) Сьпісак дзяцей у школьным веку (ад 7 да 14 г.), падаючы іх век.

4) Прозьвішча і імя вучыцеля, яго адрэс, вучыцельскія кваліфікацыі, нацыянальнасьць, вера.

Такія заявы трэба прысылаць у Інстытут найпазьней да 15-га мая с. г., бо школьныя ўлады прыймаюць заявы на прыватныя беларускія школы толькі да 1-чэрвеня.

Беларускі Інстытут
Гаспадаркі і Культуры.

Савецкі Саюз.

У Петраградзе, праф. Мануілаў нашоў спосаб пазнаваць кроў жывёлы, напр. кроў каровы адрозьніць ад крыві каня.

У Маскве саюз бязбожнікаў арганізуе на Вялікдзень рад антырэлігійных выступленьняў у мэтах пашырэньня бязбожства. Будуць чытацца лекцыі аб бязбожнасьці і тварыцца насьмешкі і кпіны над абрадамі і духавенствам.

Прафэсыянальныя саюзы згадзіліся прыняць удзел у гэтай справе.

Баўгарыя.

У Сафійскі сабор ударыў пярун, які растапіў часьць вежы. Пажарам, паўстаўшым ад пяруна спалілася званіца Міхайлаўскай царквы.

Навальніца заліла трамвайныя лініі. Пашкодзіна тэлефонную лучнасьць.

НАВІНЫ.

— Цуд у рэшаце. Даведаўшыся аб агульнай канфэрэнцыі нацыянальных меншасьцей у Польшчы, аб якой мы ўжо падавалі ў № 32 „Сял. Нівы", — Паўлюкевіч „страціў" галаву і цяпер „понимаете-ли" ніяк ня можа зразумець, як гэта магло стацца?

Па яго думцы паміж сацыялістычнымі партыямі, якія бралі ўдзел у канфэрэнцыі і Беларускім Сялянскім Саюзам вялікая розьніца, дык ніякага супрацоўніцтва з нацыянальнымі меншасьцямі дзеля гэта ня можа быць, але-ж нас ня дзівіць, калі камуністычны Савецкі Саюз і манархістычная Нямеччына маюць прыязьнь, маючы супольнага ворага Антанту.

І вось гэтая праўда „доктарскай" галаве ня ведама...

— Вада на пусты млын. Ідэя „Умястоўскага" „Беларускага Дня" (польскае газэты ў беларускай мове) аб згодзе і супрацоўніцтве мае вялікі пасьпех у Палякаў.

„Рэчпаспалітая" піша, што гэтае „умястоўскае" супрацоўніцтва павінна ісьці па лініі сучасных апазыцыйных правіцовых партыяў, а „Голас Праўды" гавора наадварот, што супрацоўніцтва павінна ісьці па лініі ўрадавых груп ціровак.

Уся гэтая гутарка польскае прасы — вада на пусты млын, бо сам Паляк Умястоўскі ў тройчнасьці з „сацыялістым" Гурыным і паляніфілам М. Косьцевічам і бяз гэтага са ўсімі Палякамі супрацоўнічаюць, а паміма гэтага „Беларускі Дзень" нікога не рэпрэзэнтуе і калі гавора, толькі ад імя сваей тройкі.

Гэта належала-бы ведаць польскай прэсе.

— Прызыў навабранцаў. На 4 траўня г. г. вызначаны пачатак прыёму да войска народжаных у 1906 годзе, а таксама і тых асобаў, якія радзіліся ў 1898 і 1905 годзе і дзеля якіх колечы прычыны да гэтых часоў не адбывалі вайсковае службы.

— Новая газэта. — Прароцтва. Вышла аднадзёўка „Вялікодны Звон" у Вільні 14 сакавіка г. году, друкаваная лацінкай. Але ня ведаму чаму, не гледзячы на тое, што да Вялікадня аставалася ад 14 сакавіка цэлы месяц, яна прысьвечана Вялікодным Сьвятам і падае запраўдныя выпадкі, якія здарыліся 4 — 10 красавіка г. г.

Гэта рэкорд прароцтва. Гэтакіх фактаў гісторыя ня ведае.

— Звальненьне Каўша. Праваслаўны сьвяшчэньнік Коўш, які быў арыштаваны разам з беларускімі пасламі, звольняны пад залог 3000 злотых, з вастрогу Ўронкі на пазнаньшчыне.

Праваслаўная кансысторыя забараніла сьв. Каўшу адпраўляць набажэнства да часу судовага разгляду яго справы.

— Канфіската. Канфіскаваны № 6 „Нашае Справы" за артыкулы „Трагэдыя Польшчы", „Нацыянальная сьвядомасьць і шавінізм" і верш „Беларуская калыханка".

Рэдактар цягнецца да адказнасьці па 263, 129 і 133 арт. К. К.

Гаспадарскі аддзел.

Некалькі слоў аб папары.

Ужо ў леташнім годзе пісалася аб гэтым у беларускіх газэтах, дык цяпер я магу толькі паўтарыць, каб напомніць сялянам аб адным вельмі важным пытаньні ў сялянскім гаспадараваньні, гэта аб папары. Бязумоўна справядліва тое, што папар дае адпачынак зямлі, а дзеля гэтага самага дае карысьць гаспадарцы. Але-ж людзі вучоныя прызнаюць, што той папар, які ўпраўлены ня гэтак як трэба, ня дасць ніякае карысьці.

Як-жа трэба ўправіць папар? А вось як. Трэба пільнавацца аднаго правіла, каб утрымаць папар чорным, гэта знача ня даць ніякае магчымасьці, каб на папары расла якая-колечы трава. Робіцца гэта гэтак. Перадусім папарнае поле гарэцца, скажам, вясною, пасьля ў хуткім часе барануецца, а як толькі стане прыкметна, што пачынае зьяўляцца трава, дык ізноў трэба гараць і баранаваць і гэтак датуль, пакуль прыйдзе пара сеяць жыта. Калі гэтак усё парабіць, дык будзе карысна, а калі не, дык папар ня дасьць ніякае карысьці. Гэтак гавора нам земляробская навука і практыка. І гэтак і павінна быць, але-ж ня гэтак выходзіць, бо на гэта трэба многа працы. Дык ня кожны можа ўдзяліць яе гэтульки, колькі трэба. Каб мець меней працы на папары, а болей карысьці, дык абавязкова трэба засяваць папар лубінам. Лубін дае вялікую карысьць як зялёны гной.

Але-ж гэта ня ўсюды можна зрабіць дзеля таго, што ў большасьці на Беларусі папар служыць пасьвіскам, дык ясна, дзеля гэтага ніякае культуры ня можна прылажыць.

Да нас пішуць.

Дарогі з нядолі.

Прышла вясна. Ажываюць у людзей вечныя надзеі на Бога. А можа сёлета добры гадок Бог дасьць. Можа направіцца жыцьцё. Але-ж лета праходзіць і не зьдзейсьняюцца надзеі: то суха было, то мокра; то прападзе, то няўродзіць.

Прыходзіць восень, а з ёю зьяўляюцца расходы на зіму: на адзежу, на абутак, на падаткі і на розныя дробныя патрэбы.

Вязуць людзі сёе-тое на рынак каб прадаць, а гандляры купляюць за бязцэнак. А як прыдзе вясна, дык селянін ізноў гол, як сакол.

Чаму-ж гэта гэтак, што селянін працуе і ня мае? — А таму што нашы гаспадаркі закінутыя. Наша ніва дае нам благі ўраджай.

Як-жа пачаць жыць, каб выбіцца з бяды, з недастаткаў?

Гэтак было і з другімі народамі, але перамаглі некаторую бяду і перамаглі толькі дзякуючы самым сабе.

Як-жа яны гэта зрабілі? — Здаецца і мы стараемся? — Праўда! Але-ж б'емся мы як рыба аб лёд і кожны паасобку, дык і высілкі нашы прападаюць на марна.

Дык вось, каб вызваліцца з бяды — злучайцеся, усе гаспадары, у земляробскія гурткі, тварыце крэдытныя таварыствы, закладайце коопэратывы, каб перастаць карміць вялікую армію гультаёў-пасярэднікаў: перакупшчыкаў і гандляроў.

Ня меньш павінны імкнуцца мы і да аграномічнае веды, каб навучыцца з аднаго зярняці замест аднаю коласы вырасьціць пяць, а гэта магчыма. У другіх дзяржавах дзе зямля горшая за нашу дастаюць пры сярэднім ураджаі 150 пудоў зярна з гэктара. Дык чаму-ж мы дастаем толькі 30 пудоў!

Яшчэ раз клічу, гаспадары, злучайцеся! Не шкадуйце некалькі залатовак пакласьці ў свае арганізацыі, яны вывядуць вас у людзі. Яны абароняць вам на карысьць некалькі процантаў вашых даходаў.

А. Трахімовіч.

Зямельная рэформа.

(З пад Белавежы).

Зьявіўся ў нас адзін пан, бyўшы слёсар, Вількевіч, які выдаючы сябе за паўнамоцніка ад ураду, абвесьціў, што будзе надзеляць беззямельных зямлёю ад ураду па 4 гэктары на душу, выдаючы матэр'ялы на адбудову і па 1000 злотых пазычкі на загаспадараваньне. Хто хоча вясною атрымаць зямлю, дык няхай піша хутчэй заяву, гэтак гаварыў Вількевіч.

Да гэтага „паўнамоцніка" хутка пачалі зьвяртацца беззямельнікі, якія бадзяюцца тут шукаючы працы.

Завялася ў гэтага пана запраўдная канцэлярыя, пісаліся заявы і ведама трэ' было плаціць за працу, ды аплаціць паштовыя расходы і пошліны.

І праўда, некаторыя атрымалі адказы „podanie przyjęte".

Тагды ўжо „паўнамоцнік кажа: хто хоча атрымаць матэр'ял на адбудову, дык няхай піша заяву! Гісторыя паўтарылася. Некалькі залатовак выдаткаў, дык ізноў адказ: „przyjęto".

Далей ізноў кажа „паўнамоцнік": хто хоча атрымаць пазыку 1000 зл., дык няхай падае заяву, але ўжо да гэтае заявы трэба аж 10 злотых аплаты.

Радуюцца людзі, стараюцца як мага, каб пакрыць расходы. Лепш пагаладаю цяпер, — шмат хто казаў, — але затое ўсю гаспадарку здабуду. І нясьлі людзі „паўнамоцніку" апошнюю залатоўку.

Бачыць гэты Вількевіч, што далей нельга выжымаць, дык сам скрыўся, сказаўшы, што вясною прыедзе да сялян сам зямельны камісар, які дасьць грошы на пераезд, бо зямля будзе надзелена аж над Коўлем. Але-ж прышла вясна, а зямельнага камісара няма. Дагадаліся сяляне што іх Вількевіч ашукаў і заявілі паліцыі. Пасьля гэтага высьвілася, што іх паданьні нікуды не адсылаліся, а адказы для сялян фабрыкаваў сам аванцюрыст Вількевіч.

Сонурак.

Беларускі спэктакль.

(в. Зарачы, Браслаўскага пав.).

Дзякуючы ўпорнай працы гуртка Бел. Інстытуту Гаспадаркі і Культуры ў Браслаўі на полі асьветы, у вёсцы Зарачы 30 студзеня ўдалося наладзіць першы раз беларускі спэктакль.

Былі адыграны дзьве п'есы: „Зьбянтэжаны Саўка" і „Модны шляхцюк". Адыгралі надта добра. У пьесе „Зьбянтэжаны Саўка" ігралі: Саўку — Міхась Міцкевіч, Магрэту — Валька Пузырэўская і жабрака — Антось Кардэль, а ў пьесе „Модны шляхцюк" ігралі: Яна (гаспадара — Міхась Міцкевіч, Якуба (Пранцішкавага свата) — Паўла Янушкевіч, Пранцішка—Зыдор Пузырэўскі, Ганьку — Яніна Міцкевіч, Андрэя (Ігнасёвага свата) — Паўла Янушкевіч (перамаскіраваны), Ігнася — Віцька Шыдлоўскі, а гасьцей — Жэнька Кардэль, Полю Варанэцкі і др.

Публіка была моцна задаволеная і дужа зацікаўленая, пачуўшы першы раз штукі ў роднай мове і таксама мела шмат сьмеху.

Ня гледзючы на тое, што моладзі, старыкоў а нат' і дзяцей было як на фэсьце, трывала цішыня і парадак. Былі і такія, што прыяжджалі на падводах за 10 вёрот паглядзець роднага спэктаклю. З прычыны мнагалюднасьці ня было магчымасьці зьмясьціць усіх прысутных гасьцей у ваднэй салі, дзе ігралі пьесы. Трэба тут успомніць, што хоць гэтулькі народу было, але пьянога — ані воднага.

Сяляне надта спадабалі спэктакль (бо ён родны). Толькі польскі Зараўкі вучыцяль чуць са скуры сваей ня выскачыў, пачуўшы, што ладзіцца ў Зарачах беларускі спэктакль. Ён праз два тыдні штодзень хадзіў па вёсках і намаўляў людзей, каб на беларускі спэктакль не ішлі, кажучы: „Хіба ня маеце ў сэрцы Пана Бога, калі пойдзеце ў Зарачы на беларускае прадстаўленьне. Там паліцыя будзе запісаваць. Хто толькі будзе, дык зараз і — на Лукішкі. Прыходзьце калі ласка ў Майшулі на польскае прадстаўленьне. Бялеты для вас я сам куплю.

Некатарыя і паслухалі польскага вучыцяля: зрабіліся перакіншчыкамі, выракліся свайго роднага... А тут трэба сказаць: як выракся ад свайго роднаго слова, дык ужо, значыцца, выракся і сваіх бацькоў. Такія перакіншчыкі знайшліся два ў вёсцы Зарачы: Антось Варанэцкі і Казюк Міцкевіч. Яны рознымі штукамі перашкаджалі людзям прыхадзіць на беларускі спэктакль, а ўсё намаўлялі ісьці на польскі ў Майшулі.

Ня шкодзіць тут крыху ўспомніць і аб польскім спэктаклі ў Майшулях. Людзей там было зусім мала. Некатарыя хлапцы (хоць на тым спэктаклі мелі дармавыя бялеты) прыйшлі і на беларускі ў Зарачы. Гутарылі яны, што на польскім — забраўшыся былі толькі польскія вучыцялі, браты вучыцялей, ды рожныя іх сваякі; амаль што ня ўсе былі пьяныя, так што службовы паліцыянт ніяк ня мог даць рады з імі. Адзін з іхняй кумпаніі, як паваліўся ля ганку, дык сам і ўстаць ня мог, толькі крычэў: „Dajcie bagnet... pójdę do Zaracz, pokłuję wszystkich Białorusinów".

Дык вось мілыя браточкі-чытачы! разсудзіце цяпер, хто на вёску лепшую культуру нясе і добры прыклад: ці польскія вучыцялі, ці Бел. Інст. Гасп. і Культуры?

„Касьцілінскі".

Як у нас праводзіцца комасацыя?

Комасацыйныя работы ў нашым Несьвіскім павеце ідуць гэтак марудна, што па праўдзе трэба селяніну вёскі, ідучай на хутары, анельскай цярплівасьці, каб дачакацца гэтых хутароў.

Зямельны камісар нашага павету, прамучае іншую вёску з хутарамі найменш гадоў пяць. Дзе-бы ў нашым павеце не праходзіла комасацыя, усюды пачуеш крыўды і нараканьні. Так, напрыклад, пераходзіла на хутары вёска Панач, Несьвіскага павету. Дзякуючы няўмеласьці і аднастароннасьці пры праводзеньні гэтай комасацыі з боку нашага камісара, гэты пераход адбыўся для сялян вёскі Паноч, вельмі балюча, няпрыемна, зашмат было ўсялякіх крыўд і прыкрасьцей. Самую лепшаю іх зямлю раздалі асаднікам, а ім далі пяшчаныя горы і ямы, кусты і іншую няпрыдатную зямлю.

Яшчэ больш было крыўд для сялян вёскі Кухчыцы, таго-ж самага павету. Гэта вёска ў 1922 г. згарэла, як кажуць, на чыста і вось з таго часу яна комасуецца. Спрэчка паміж камісарам і сялянамі ідзе аб прырэзцы зямлі, для малазямельных і беззямельных. Дворную зямлю, якая мяжуецца з іхняю зямлёю, таксама пааддавалі асаднікам, а ім даюць пяску і то недзе вёрст за 8 ад іхняй зямлі. Чаго толькі наша адміністрацыя, ня робіла з кухчычанамі: каралі штрафамі, садзілі ў вастрог, каб толькі прымусіць іх на нявыгодныя варункі і перайсьці на хутары.

Аднак кухчычане не здаюцца і станоўча дамагаюцца сваіх законных праваў.

Тое самае было і з вёскаю Слабадою; там сяляне таксама дазналі шмат гора і крыўд пакуль кожны атрымаў свой хутар. Невядома чаму цягніцца вось ужо некалькі год справа пераходу на хутары вёскі Бурачкі. Сялянам гэтай вёскі трэба канечна будавацца, бо будынкі ўсіх старыя, ледзь трымаюцца, а зямельны камісар чамусьці ўсё адкладае, ды адкладае з аканчальным памерам.

Гаспадар.

Ёсьць адзін надта добры спосаб, які павінен быць выкарыстаны. Гэты спосаб палягае на тым, што папар засяваецца кармавымі расьлінамі вікаю або сэрадэляю.

За граніцаю, дык гэты спосаб выкарыстоўваюць гэтак, што скаціну зусім не пускаюць на пасьвіска, а пасеянымі кармавымі расьлінамі кормяць скаціну ўвесь год. Дзеля гэтага сеюць на папары, напрыклад, віку ці сэрадэлю, пэрыядычна. Дык, калі першы сеў ужо прыдатны да ўжытку скаціны, другі яшчэ толькі разрастаецца, а трэці толькі што паўсходзіць. Гэты спосаб дае скаціне заўсёды сьвежы корм, які зусім замяняе траву. Мы да гэтакае практыкі яшчэ не дажылі, але-ж калі ня будзем практыкавацца, дык і ніколі не дажывем. Трэба ведаць, што якія-бы выгады на сьвеце не істнавалі, дык яны самыя не прыходзяць: твораць іх людзі. А калі гэтак, дык і нам трэба імкнуцца да працы. Трэба ўсякія праявы спробаваць, усякія магчымасьці выкарыстацы!...

Выкарыстаньне папару пад засеў зялёнымі кармамі напраўляе поле, дык калі гэтак—атрымліваецца двайная карысьць: і поле направіцца і пасеў зьбярэцца.

Ст. Ратай.

НАШАЯ ПОШТА.

Чэрніку М.: Праграму, інструкцыю і заявы паслалі.

У. Калтурэвічу, Б. Жыбко, Асіповічу: Заяву атрымалі, білет вышлем.

Ступніцкаму: Карэспандэнцыю і верш атрымалі.

Мікалаю Беднаму: Карэсп. атрымалі, па магчымасьці зьмесьцім.

Сяргею Пяюну: Апавяданьне атрымалі. Разгледзім і калі прыдасца надрукуем. Просьбу аб „Пакой у наймы" па магчымасьці споўнім.

Залому: Карэспандэнцыю атрымалі, па магчымасьці зьмесьцім.

М. Шэйбаку і Т. Сазановічу: Газэту адзін экзампляр пасылаем. Прысылайце падпіску.

Валько: Газэту спыняем з 1-га траўня.

Ф. Кукіцю: Матэр'ялы атрымалі, разгледзім і па магчымасьці зьмесьцім.

Керскаму А., Добрыяну Б., Камару А.: Пробны нумар паслалі.

Чэрніку М., Р. Сержанту, В. Ярушу: Газэту пасылаем.

Дасталі ад:

Катовіча Е., Вершыловіча Апанаса—па 1 зл.

БІРЖА.

Вільня, 19.IV. 1927 г.

ВАЛЮТЫ:

Даляры	8.92—8.91½	зл.
Рублі зал. (10 р.)	47.30—47.35	„

ЗБОЖЖА, ЗЕМЛЯРОБ. І ІНШ. ПРАДУКТЫ:

Вільня, 19.IV. 1927 г.

Жыта за 100 кг. (6 пуд.) . .	43.00—44.00	зл.
Авёс „ „ . .	39.00—43.00	„
Ячмень брав. „ . .	41.00—45.00	„
„ на кашу „ . .	38.00—40.00	„
Пшаніца „ . .	50.00—52.00	„
Сланіна тутэйшая І гат. 1 кг. .	4.00—4.60	„
Клустасьць свінная „ . .	4.50—4.80	„
Масла несал. за 1 кг.	7.00—7.80	„
„ салён.	5.00—6.00	„
Сьмятана за 1 літр	2.50—2.60	„
Тварог „	1.50—1.60	„
Яйкі за 1 дзес.	1.40—1.70	„

Куток сьмеху і сатыры.

У оптыка.

Жыд: Колькі каштуюць гэтыя акуляры?

Оптык: 25 злотых

Жыд: Што? Дык мэтровая шыба каштуе толькі 2 злоты...

Оптык: Ну, дык насі сабе, пан, шыбу на насе...

У кнігарні.

Малады чалавек ўросіць адкрыткі з імяніннымі пажаданьнямі. Кнігарка радзіць яму выбраць з надпісам: „адзінай дзяўчыне, якую кахаю".

— О! гэта добра! — адказвае абрадаваны юнак. Папрашу гэтакіх пяць, або лепш шэсьць.

Рэдактар і выдавец К. Мацкевіч.

Беларуская Друкарня ім. Ф. Скарыны, Вільня—Людвісарская 1.